

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Zeneszám felhasználása televíziós show-műsorban

Ügyszám: SZJSZT 15/2006

A bíróság által feltett kérdések:

1. A periratok között található videó-kazettán rögzített, a *Mónika-show* műsorrészletei, és az eredeti dal összehasonlítása alapján megállapítható-e az, hogy az eredeti dal átdolgozásáról van szó, vagy sem (figyelemmel arra, hogy a tanúként meghallgatott H. P. hangsúlyozta, a dal a szövegvilágáról vált ismertté a nyilvánosság számára).
2. Ha igen, megállapítható-e az, hogy az eredeti mű olyan tartalmú átdolgozása történt meg, ahol csupán a szöveges részt iktatták ki, és különböző hangszeres változatokat tettek a helyébe.
3. Végül kéri a bíróság, hogy a felperes 2006. január 27-én kelt, a periratokhoz 14. sorszám alatt csatolt bizonyítási indítványának 3. pontjában foglaltakra nézve is térjen ki a szakértői vélemény, azaz, hogy egységes műnek tekinthető-e a szöveg-zene viszonylatban a szerzőtársak együttműködésére figyelemmel az *Élem az életem* című dal. Amennyiben a Szakértő Testület a kérdésre igenlő tartalmú választ ad, akkor a felperes 14. sorszámú bizonyítási indítványában foglaltak közül a 2. pontban feltett kérdésre nézve is nyilatkozzon.

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1. A Szakértő Testület rendelkezésére bocsátott hangszalag, illetve videokazettán rögzített műsorrészletek alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy *nem az eredeti sláger nyilvánosságához közvetítéséről*, hanem annak engedély nélkül megcsonkított, áthangszerelt és részben ütemét érintően is *változtatásokkal történt, sajátos TV műsorhoz kapcsolásáról* van szó, az utóbbi népszerűségének folyamatos előmozdítása végett.

Ugyanakkor azonban a zeneszámnak egy televíziós sorozat fő címdallama és szignálja céljaira történt megváltoztatása a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényünk (a továbbiakban: Sztj.) 29. §-a értelmében *nem minősülhet átdolgozásnak sem*, ami, az eredeti mű jogosultjainak engedélyét feltételezve, származékos új művet eredményezett volna. Az átdolgozás fogalmi eleme, hogy magának a meglévő műnek újszerű kifejezésére irányuljon, mint például egy regény színpadra vitele, vagy akár zenekari mű zongora változatának megalkotása; ne pedig valamely eredeti mű eleve másféle elképzelésekhez igazításából álljon. Átdolgozásával az eredeti gondolatszövedék marad a középpontban, az átdolgozó annak másféle kifejezésével alkot származékos művet, anélkül, hogy az eredeti alkotás gondolati felépítésének egészét mellőzhetné. Szükségszerű követelmény viszont, hogy a már meglévő

mű átdolgozásával járó szerzői többlet önmagában is megfeleljen az egyéni, eredeti alkotás követelményeinek, hogy elkerülje a plágium vagy a mű merő csorbításának esetköreit. Alkotó tevékenysége alapján illeti az átdolgozót az eredeti szerző jogainak sérelme nélkül a mű megváltoztatott kifejezésén keletkező szerzői jog is. A szóban forgó esetben ez fel sem merül, ilyet az alperes RTL Klub sem vindikált magának.

A jogvitás ügyben egy eredeti műnek a szerző engedélye nélkül *más TV műsorához kapcsolásáról és evégből eszközölt megváltoztatásáról* van szó, anélkül, hogy ezáltal bár származékos, de új mű jött volna létre. A meglévő zeneszámot nem önmagáért vették produkcióba, nem azt kívánták közönséghez juttatni, hanem más elképzelések szolgálatában módosították és használták fel elemeit.

A *vagyoni* jogait illetően a szerzőnek nem csupán átdolgozás engedélyezésére van kizárólagos joga, hanem általában arra, hogy műve egészének vagy valamely azonosítható részének *bármilyen* felhasználását engedélyezze; azon a körön túl is, amit a nevében műve integritásának sérelme nélküli előadása, illetve nyilvánossághoz közvetítése terén a közös jogkezelő szervezet engedélyezhet [Szt. 16. § (1) bekezdés]. A *személyhez fűződő* szerzői jogok körében, amelyekről a szerző le sem mondhat, a Szt. 13. §-a mű egységének védelmében leszögezi, hogy a szerző „jogát sérti művének *mindenfajta* eltorzítása, megcsonkítása, vagy *más olyan* megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.” Még az olyan, a magyar és európai kontinentális jogfejlődés fényében megkérdőjelezhető értelmezés felől nézve is, amely szerint a jogsértés hírnévre sérelmes volta a mű mindenfajta torzításakor vagy csonkításakor és nem csupán másféle, a felhasználás kereteiből, illetőleg külső körülményeiből eredő megváltoztatása vagy csorbítása esetén lenne feltétel, az eljáró tanács figyelembe veendőnek tartja, hogy a felperes szerző eleve sérelmesnek érzi az adott zeneszám olyan műsorban való felhasználását, amelynek tartalma szerinte nem illeszkedik slágerének szándékolt mondanivalójához és annak korhatár nélküli sugárzása miatt az ORTT szankciókat is alkalmazott.

Ad 2. Az első kérdésre adott állásfoglalásból kitűnően az eredeti dal TV műsorban való felhasználása eleve nem minősül átdolgozásnak, mivel hiányzik belőle az egyéni, eredeti alkotói többlet. A mű jogtalan megváltoztatását tekintve azonban, a szakértő tanács rendelkezésére álló összehasonlító anyagokból kitűnően a szöveg elhagyása és a mű eredeti sajátosságaihoz nem mindenben ragaszkodó áhangszerelések mellett még a *zenei anyag kurtítása is hozzájárult a mű sérelméhez.*

Ad 3. Az „Élem az életem” című szöveges zenemű az ügyben a bíróság által meghallgatott tanúnak a könnyűzenei gyakorlatnak is megfelelő tájékoztatásából kitűnően a szöveg- és dallamíró közös szerzeménye, amely az előadó együttes közös próbái során nyerte végső kifejezését és annak hangszerelését. Az egyszerre szöveges és zenés gondolatszövedék az író és zeneszerző együttes alkotási szándékának eredménye és a létrejött mű a Szt. 5. § értelmében együttesen létrehozott közös műnek minősül, amelyre nézve a szerzői jog megsértése ellen bármelyik szerzőtárs önállóan is felléphet.

A mű jogi megítélésén nem változtat, hogy a gyakorlat a zenét saját céljai érdekében a szövegétől leválasztva kívánta felhasználni, abban a feltételezésben, hogy az ismert zenei fordulatokban együtt cseng a szöveg, ami a műsor mondanivalóját az együttes mű ismertségével népszerűsítheti. Az eljáró szakértő tanács rámutat továbbá arra, hogy a Szt. 5. § (2) bekezdése szerint még az összekapcsolt művekből alkotott közös mű valamely részének más művel való összekapcsolásához is az eredeti közös mű valamennyi szerzőjének hozzájárulása szükséges, a szövegíró egyedüli tiltakozása tehát még ilyen esetben is helyt

fogna; mint az adott ügyben egy szöveges zeneszám részeinek tv-show sorozathoz kapcsolásakor.

Budapest, 2006. május 17.

dr. Boytha György
a tanács elnöke

dr. Szilágyi István
a tanács előadó tagja

Wolf Péter
a tanács szavazó tagja